

نقد و تحلیل برنامه «کتاب باز» شبکه نسیم

فرهنگ کتاب خوانی

مهديه سادات نقیبي

همان طور که همه ما می دانیم این روزها قطعا خیلی از افراد به دلیل مشغله کاری و درگیری روزمرگی های اجتماعی، فرصت مطالعه ندارند و یا

به نوعی حرکت به سمت و سوی خواندن کتاب باتوجه به پیشرفت های سریع شبکه های اینترنتی و صفحات مجازی به گونه ای سخت تر و دسترسی به کتاب های صوتی و اینترنتی آسان تر شده است، اما در این حین چه خوب است تا بیشتر به سمت مطالعه و مطالعه نگری از جنبه مثبت و دید باز نگاه کنیم. فرهنگ کتاب خوانی و مطالعه نگری در سال های قبل بسیار پایین بوده، ولی رسانه ها، شبکه های مجازی و نشریات مختلف این فرهنگ را روز به روز در میان قشر های مختلف جامعه به گونه ای رواج داده اند که نه تنها مردم دل زده و دل سرد نمی شوند بلکه مشتاق کتاب خواندن و در جست و جوی فریختگی خود و جامعه نیز هستند. «کتاب باز» یکی از مهم ترین و به عقیده من تاثیر گذار ترین برنامه های رسانه است در طیف آشنایی و معرفی کتاب های مختلف و جذاب و همچنین معرفی افراد باسواد و تحصیل کرده تولید شده است. برنامه «کتاب باز» به کارگردانی و تهیه کنندگی بسیار خوب محمدرضا رضاییان از شبکه نسیم است، ولی در عین حال ریزبینانه به سمت روشنگری و آشنایی با فرهنگ مطالعه نگری و ترویج این سبک از مطالعه را نشان می دهد. البته سخت است مردم را به سمتی که برایشان کسالت آور باشد هل دهید و این کار بسیار دشوار است، ولی در عین حال با نگاه دقیق و باز می توانید جواب مثبت و قابل قبولی بدیید. بارها مهمانان، منتقدان و افراد سرشناس و یا حتی کسانی که به تنهایی صاحب کسب مطالعه و در جست و جوی بهتر اندیشیدن هستند، در این برنامه صرفا سخن از مطالعه و خواندن خط به خط کتاب ها نکرده اند بلکه آن ها نگاه خوب و حتی فکر مثبت، جست و جو کردن، سفر و... را جزو مطالعه می دانند و این ترویج فرهنگ آسان تر کردن مطالعه، ولی تیزبینانه و دقیق از موارد قبل تحسین این برنامه به شمار می آید و از همه مهم تر، ترویج مطالعه در کنار کتاب های کاغذی، نقطه عطف این برنامه است که البته مطالعه از طریق شبکه های مجازی و خواندن و دریافت کتاب های صوتی به نوعی یک سبک جدید و تاثیر گذار است. کارگردان، این برنامه را با تمام انتقادات مثبت و بازخوردهایی که قطعا بسیار خوب بوده، متوقف نکرده است و همواره در تک تک قسمت های این برنامه به خوبی توانسته است مردم را تشویق به خواندن، خریدن کتاب، خوب دیدن و خوب فکر کردن در مورد آنچه در زندگی رخ می دهد سوق دهد، به گونه ای می توان گفت یکی از موفق ترین برنامه های رسانه ای در قبال ترویج کتاب خوانی، فرهنگ و هنر در حیطه روشنگری و منطقی و پیوسته در حرکت با اطلاعات روز جامعه بسیار موثر بوده است؛ از جمله مواردی که به عقیده من باید قابل طرح باشد دکوراسیون و یا طراحی صحنه این برنامه است که بارزترین جزئیات مخاطب را به سمت و سوی هدایت می کند که مجبور باشد زندگی اش در سایه کتاب خوانی، مطالعه نگری، شنیدن و گفت و گو ایجاد کند و این بسیار تحسین برانگیز است.

گزارشی «صبا» از «کتاب باز» و جایگاهش در تلویزیون

غذای روح با چاشنی کتاب

فاطمه رستمی

گزارش

اگر تا امروز پس از گذشت سه فصل، هنوز تماشاگر برنامه تلویزیونی «کتاب باز» نبوده اید، با خرده هوشی و سرسوزن ذوقی می توانید از اسم برنامه به ماهیت آن پی ببرید. در «کتاب باز» که برنامه ای گفت و گومحور است، مجری و مهمان از هر دری که صحبت می کنند، در نهایت به کتاب می رسند و هر چه می گویند و می شنوند از کتاب است و پس واقعا چه ایده ای می توانست بهتر از این باشد که در جامعه تشنه فرهنگ و ادب کشور مان، تلویزیون دست به تولید برنامه ای بزند که با کامل ترین غذای روح از بینندگان پذیرایی می کند؟! «کتاب باز» به تهیه کنندگی محمدرضا رضاییان یکی از برنامه های مخاطب شبکه نسیم، فصل اول را با اجرای امیرحسین صدیق پشت سر گذاشت و از فصل دوم، سروش صحت جای او را گرفت. انصافا هر دو مجری باتوجه به تفاوت های فردی در اجرا، خیلی خوب از پس این کار برآمده اند. اجرای برنامه ای مختص به کتاب و کتاب خوانی قطعا نیاز به یک مجری کتاب خوان دارد؛ کسی که در این زمینه دغدغه مند باشد و سروش صحت یکی از آن کتاب باز های بسیار حرفه ای است. برنامه ای که امروز تحت عنوان «کتاب باز» شاهدش هستیم، در واقع برآمده از یازده قسمت برنامه ای بود که به بهانه نمایشگاه کتاب توسط رضاییان تولید شد. «کتاب باز» در حال حاضر شنبه تا چهارشنبه ساعت ۲۰ از شبکه نسیم پخش می شود و تکرار آن ساعت ۸ بامداد، ۸ صبح و ۱۳ است.

«کتاب باز» صرفا میزبان چهره ها نیست

در اجرای اول که امیرحسین صدیق مجری آن بود، تا همین حالا که سروش صحت «کتاب باز» را اجرا می کند و البته با نیم نگاهی به صفحه اینستاگرام برنامه، به راحتی متوجه می شوید که تنها سلبیتهای و چهره های شناخته شده برای بیشتر اجتماع، مهمانان «کتاب باز» نیستند و این نگاه شاید دلیل ادامه یافتن برنامه برای سه فصل پشت سر هم باشد. میزبانی «کتاب باز» از پژوهشگران، نویسندگان و مفاخری که هنوز برای مردم آشنا نیستند، در واقع تلویزیون را به رسالت خودش نزدیک تر کرده است چرا که دقیقا همین روشنفکران باسواد هستند که باید برای اجتماع ذائقه سازی کنند و با گفته ها و تجربیات ارزشمندشان که از مطالعه بسیار می آید، در بهبود و سازمان دهی بهتر مقوله فرهنگ در کشور قدم بردارند.

کتاب باز نوپا

هر چند در بین نظرات صفحه مجازی برنامه نقد چندان به چشم نمی خورد، اما عده ای معتقدند بحث های تخصصی در مورد کتاب و کتاب خوانی از میزان مخاطبان برنامه کم می کند و همه دوست ندارند یا متوجه بحث های ادبی تخصصی نمی شوند. اگر قرار باشد با این دیدگاه همه مسیر را طی کنیم و بگوییم به این دلیل که نقد و بحث های ادبی برای همه افراد جامعه قابل هضم نیست، به آن نمی پردازیم در واقع به این مسئله که می توان اسمش را کمبود یا مشکل گذاشت دامن زده ایم. در «کتاب باز» سعی شده دست مخاطب نوپا در کتاب خوانی را بگیرند و او را آرام و در حد توانش وارد دنیای ادبیات و بحث های فرهنگی پیرامون کتاب و کتاب خوانی کنند. در همین راستا برنامه گهگاهی به معرفی کتاب هایی می پردازد که نوپای علاقه مند یا حتی نوپای بی علاقه را به سمت خودش جذب می کند و بیننده برنامه حتی از روی کنجکاوی هم که شده، شاید کتاب را خریده و مطالعه کند و همین اتفاق می تواند زمینه ساز کتاب باز شدن او شود. انعکاس این همراهی هم در نظر سنجی های تلویزیون در مورد برنامه هم در صفحه مجازی «کتاب باز» دیده می شود و در این خشکسالی کتاب خوانی، باید قدر دان کوچک ترین قدم های تولیدکنندگانی که چنین اندیشه ای دارند، باشیم. در این برنامه تصمیم درست دیگری که گرفته شده، حضور کارشناسان در بخش های مخصوص به خودشان در روزهای مختلف هفته است؛ مثلا در بخش دوم (بخش ثابت شنبه شب ها) دکتر رشید کاکاوند در خصوص شیرینی های شعر و ادبیات فارسی صحبت می کند یا یکشنبه شب ها در بخش دوم احسان رضایی ضمن معرفی کتاب در خصوص

قصه گویی های قدیمی میباحی را مطرح می کند، همچنین در برنامه های دوشنبه شب، مسعود فراستی با معرفی کتاب، درباره اهمیت نویسندگان شاخص ادبیات ایران و جهان و فرم های ادبی که به درستی در خدمت محتوا قرار می گیرند، صحبت می کند و چهارشنبه شب ها در بخش ثابتی دکتر مجتبی شکوری با صحبت در خصوص حال خوب و سبک زندگی با مخاطبان همراه است. تبادل نظرات مختلف از جانب کارشناسانی که هر کدام در بستر مشخصی، متخصص هستند، به جذابیت های «کتاب باز» افزوده است.

خطر کتاب بازی!

«کتاب باز» از جمله برنامه های بی حاشیه تلویزیون بوده و هست، البته منظور این نیست که بی حاشیه باش تا کامروا شوی! یکی از مسائلی که پیرامون این برنامه مطرح شده، این بود که گاهی نمی توان نام برخی از نویسندگان یا کتاب هایشان را در برنامه عنوان کرد و در واقع مجری یا مهمان مجبور به خودسانسوری هستند. صحت در گفت و گویی که با خبرگزاری ایمن داشته این مسئله را تأیید کرده و ما هم امیدواریم مسئولان، در مورد کتاب های بی زبان دید زاویه دار نداشته باشند و با آن به عنوان کالایی فرهنگی، موثر و نشانگر پیشرفت برخورد کنند.

کتاب بهانه است

محتوای «کتاب باز» اولین پیامی که برای ما دارد این است که بیننده محترم ما سازندگان «کتاب باز» در گروه سرگرمی شبکه نسیم قرار نیست که دو ساعتی سر تان را گرم کرده بعد برویم، بلکه کتاب بهانه ای برای ورود دسته جمعی ما به میباح فرهنگی اساسی است. با نگاه به بخشی از موضوعاتی که بین مجری و مهمان رد و بدل می شود خیلی زود می توان متوجه رویکرد برنامه شد. بیان ساده مهم ترین مسائل فرهنگی بدون پژوهشگری در پی معرفی یا بحث در مورد کتاب ها راهی است که «کتاب باز» برای رسیدن به هدفش طی می کند. خواندن شناسنامه یک کتاب بدون هیچ خلاقیتی، بیان جملات ثقیل برای معرفی نویسنده ها، تعارفات بیهوده و... راه بن بست است که شبکه نسیم با جدا کردن مسیر خودش از این اندیشه های قدیمی برخی تولیدکنندگان و رفتن به سوی جوان پسندانه شدن برنامه ها، توانسته با حداقل می تواند تبدیل به مرجع پاسخ گویی به خواسته های فرهنگی جامعه شود.

